

155 DE ANI DE LOGISTICĂ ÎN ARMATA ROMÂNIEI

155 YEARS OF LOGISTICS IN THE ROMANIAN ARMED FORCES

Col. (r.) Benone ANDRONIC*
Col. Ioana ENACHE**

Articolul este închinat comemorării a 155 de ani de la introducerea Logisticii (administrației) ca organ independent de celelalte arme în Armata României.

În cuprinsul articolului sunt arătate izvoarele documentare pe care se sprijină apariția Logisticii (administrației) și mărturiile ale celor care au înfăptuit actele istorice de întemeiere ale acestei categorii de forțe.

The article is dedicated to the commemoration of 155 years since the introduction Logistics (administration) as a body independent of the other weapons in the Romanian Army.

In the article shown documentary sources that support the emergence Logistics (Administration) and testimonies of those who have committed acts historical founding of this category of forces.

Cuvinte-cheie: izvor istoric; tradiție militară; administrație; logistică; evoluție militară; rol hotărâtor.

Keywords: historical source; military tradition; intendance branch; military evolution; decisive role.

Logistica militară împlinește anul acesta 155 de ani de la începuturile ei în viața armatei și acest important eveniment merită să fie cercetat și pus în evidență cu toată atenția.

Logistica militară, de la începuturile ei sub denumirea de „Administrație militară” și până în prezent, a constituit o parte importantă în evoluția armatei române și suntem convinși că merită să i se acorde atenția cuvenită.

Adeseori se afirmă că logistica a apărut în doctrina Armatei Române după anul 1995, deși sunt mărturiile care arată că această noțiune era utilizată în scrierile și în limbajul ofițerilor români încă din anul 1938. În acest sens edificator este articolul intitulat „Ofițerul de intendență” scris de către fostul ministru Grigore Trancu-Iași apărut în volumul comemorativ „Întreținerea Armatei Române dealungul timpurilor”, care arată că logistica are un rol determinant în desfășurarea războiului¹.

Care ar fi argumentele pentru a socoti că logistica împlinește anul acesta 155 de ani și cum a evoluat ea, din anul 1862 și până astăzi?

Înainte de acțiunile revoluționare din decembrie 1989, în țara noastră, termenul *Logistică* a avut o întrebuințare restrânsă, fiind utilizat mai ales atunci când se făceau analize privitoare la condiționările materiale ale pregătirii și desfășurării acțiunilor militare de către țările membre NATO/OTAN. Ca atare, în *Lexiconul militar* se definește logistica astfel: „Termen utilizat în literatura militară occidentală pentru a defini activitatea de asigurare materială și tehnică a trupelor (hrănire, echipare, aprovizionare cu tehnică și materiale de tot felul) inclusiv transportul acestora la mari distanțe. Logistica este considerată, totodată, ca o subdiviziune a artei militare alături de strategie, având drept obiect studiul deplasării și aprovizionărilor”².

Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită din 2009) definește logistica ca fiind „ansamblul operațiilor care asigură desfășurarea unei activități (în special, militare) de amploare”. Sunt și alte definiții care spun că logistica este un substantiv feminin având

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: benoneandronic@yahoo.com

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: ioana.enache65@yahoo.com

ca origine cuvântul *logistique* din limba franceză, fiind „ramură a logicii care cercetează și are ca obiect aplicarea metodelor matematice în domeniul logicii formale în electronică, cibernetică, lingvistică etc.”³. Există, însă, și numeroase materiale care consideră *logistica* drept o noțiune ce s-a dezvoltat din cuvântul grecesc *logistikos*, care definește pe cineva priceput în a face calcule.

Din dicționarul *Le Petit Larousse* rezultă că *logistica* are două înțelesuri: în primul rând, de logică matematică, parte a logicii moderne, cum ar fi acțiunea combinatorie și, în al doilea rând, ca fiind „ansamblul operațiilor având ca scop de a permite armatelor de a trăi, de a se deplasa de a lupta și de a asigura evacuarea și tratamentul medical al personalului”⁴.

Cuvântul „logistică” pentru domeniul militar are diverse definiții. Sunt autori care consideră că *logistica militară* provine de la cuvântul grecesc „logistikos”, prin extrapolarea conținutului său din Antichitate, măiestria de a socoti sau pricepera de a face calcule, măiestria în a asigura cu cele necesare armatele, în timp ce alții cred că *logistica* militară provine de la cuvântul „logista” care desemnează titlatura avută de către unii funcționari din armatele romane și bizantine care răspundeau de administrarea financiară și aprovizionarea taberelor și a corpurilor de trupă⁵.

La rândul său, sociologul Ilie Bădescu arată că pătrunderea *logisticii* în domeniul militar a avut loc în timpul domniei împăratului bizantin Leontos al VI-lea (886-911), „desemnând totalitatea măsurilor organizatorice și de aprovizionare capabile să conducă o armată la victorie”⁶.

Prima întrebuintare a termenului *logistică* apare într-o lucrare de teorie militară, aparținând generalului Antoine-Henry, baron de Jomini, care, în *Precizări ale artei războiului*, apărută la Paris, în 1938, arăta că „analizând arta războiului eu consider că ea se compune din cinci ramuri pur militare: strategia, tactica mare, *logistica*, arta geniului și tactica de detaliu (tactica mică). Prin *logistică*, Jomini înțelegea arta practică de a deplasa armatele, aspectul material al marșurilor și formațiunilor, instalarea taberelor nefortificate și a cantonamentelor, într-un cuvânt, executarea combinațiilor strategiei și tacticii”⁷.

Neîndoielnic, aceste sistematizări teoretice au generat controverse. Chiar Jomini a fost obligat să precizeze că: „Au avut loc mai multe controverse

inutile pentru a determina într-o manieră absolută, linia de demarcație care separă aceste ramuri ale științei; eu am spus că strategia este arta de a face războiul pe hartă, arta de a cuprinde întreg teatrul de război; tactica este arta de a lupta în terenul unde ar avea loc ciocnirea, de a plasa forțele în funcție de localități și de a le pune în acțiune în diferite puncte ale câmpului de bătălie... în sfârșit, *logistica* nu este în fond decât știința de a pregăti sau de a asigura aplicarea celorlalte două⁸.

Deși lucrările lui Jomini au avut o mare înrâurire asupra multor militari contemporani, termenul *logistică* nu a fost dezvoltat de către aceștia și nici nu și-a găsit o transpunere organizațională adecvată, în practică.

De-abia în jurul anului 1890, Alfred T. Mahan (1840–1914) a introdus termenul *logistică* în doctrina marinei SUA. Adept al politicii expansioniste a SUA, Alfred T. Mahan a pledat pentru crearea de baze maritime, convenabil situate, care să permită atât la pace, cât și la război, exercitarea controlului asupra principalelor rute maritime, considerate verigi esențiale dintr-un lanț logistic ce cuprindea, în amonte, industria de producție și acordarea întregii economii la necesitățile curente ale acțiunilor militare.

Inspirat de sistematizările teoretice ale lui Alfred T. Mahan, tot un marinar, George Cyrus Thorpe, în lucrarea *Logistica pură*, publicată în 1917, afirma că războiul este rezultatul a trei domenii distincte: strategia, tactica și *logistica*. Pentru Thorpe, funcția *logistică* se exprimă prin capacitatea „de a asigura toate mijloacele umane și materiale pentru conducerea războiului”⁹.

Gândită pentru sistemul forțelor maritime, *logistica*, în concepția lui G. C. Thorpe, trebuie să cuprindă pe lângă laturile sale relativ acceptate – aprovizionarea, transporturile, construcțiile și asigurarea sanitară – și domeniile finanțelor, ale construcțiilor de nave, fabricarea munițiilor etc., împreună cu toate aspectele economice care trebuiau să sprijine pregătirea și ducerea acțiunilor militare de către marina SUA.

Până la cel de-al Doilea Război Mondial, în Anglia, *logistica* era suplinită de cuvântul *administrație*, cu o largă cuprindere, incluzând toate activitățile militare care nu erau direct legate de strategie și de tactică, în timp ce în SUA, dicționarele de bază explicau administrația prin *logistică*, căreia i se mai atribuia și sensul nespecific de management.

În timpul mării conflagrații mondiale, termenul *logistică* a început să fie folosit pe scară largă, având sensuri insuficient conturate, dar sugerând toate activitățile conducerii militare cu excepția ducerii propriu-zise a luptei.

Întrebuintarea fără discernământ a acestei noțiuni a determinat serviciile din cele trei categorii de forțe ale Armatei SUA, în 1948, să încerce o viziune unitară asupra *logisticii* care exprima, în esență, activitățile militare referitoare la aprovizionarea și administrarea materialelor, satisfacerea necesităților personalului și realizarea dotărilor de război.

Desigur, țara în care noțiunea *logistică* a cunoscut o largă răspândire în domeniul militar, dar și dincolo de acesta, uneori cu sensuri insuficient conturate, a fost SUA. Aceasta a reușit nu numai să definească acest concept, dar a și creat un sistem logistic pragmatic, funcțional, de la care s-au inspirat și majoritatea țărilor care au armatele integrate în NATO/OTAN, vizând patru componente majore: administrația (managementul), aprovizionarea, transporturile și serviciile suport.

În opinia noastră, *Logistica militară* este continuatoarea Administrației *militare* apărută în Armata României după Unirea Principatelor Române sub conducerea colonelului Alexandru Ioan Cuza.

Alexandru Ioan Cuza – Domnul Unirii – a semnat actul de constituirea a organismului Administrației Militare, ce îl putem considera act de naștere al *logisticii* militare de astăzi. După completa fuzionare a ministerelor de război din Moldova și Muntenia avea să apară Înalțul Decret nr. 202 din 9 octombrie 1862, decret ce reglementa organizarea noului Minister al Războiului din România. Conform aceluși decret, reorganizarea ministerului prevedea Administrația Militară ca nouă structură având în componere „Direcția a 2-a, administrație generală”, care la rândul său avea în componere Diviziunea 1 și Diviziunea 2. Prima era organizată pe două secții, Secția 1 – *personalul intendenței militare*¹⁰, *transporturi militare, paturi militare, îmbrăcăminte și campament* și Secția a 2-a – *spitale, personalul spitalelor, subzistență*. Cea de-a doua diviziune era organizată, de asemenea, pe două secții: Secția 1 – *soldă, reviste de contabilitate, administrația interioară a corpurilor, fonduri și ordonanțe* și Secția a 2-a – *conturi generale ale bugetului, conturi în materiale, pensii, legi*

și *arhive*.¹¹

Administrația militară avea să evolueze ca structură odată cu modernizarea armatei și dezvoltarea cerințelor de sprijin ale acesteia.

În timpul Războiului de Independență, Administrația militară intră în structura Marelui Cartier General funcționând ca Secție administrativă răspunzând de asigurarea cu mijloace materiale și bănești a oștirii, urmărind îndeaproape modul de executare de către marile unități a ordinelor și a dispozițiilor care emanau de la Marele Cartier General și, în special, cele privitoare la asigurarea cu subzistențe și echipament.

La corpurile de armată și divizii existau servicii de intendență care conduceau activitatea de aprovizionare la unitățile subordonate, iar la corpurile de trupă apare serviciul de subzistență.

Ca formațiuni de servicii, la data mobilizării existau: Depozitul central de echipament, Brutăria militară, iar pentru transporturi 7 Escadroane de tren, acestea din urmă fiind destinate diviziilor și corpurilor de armată¹².

În preajma Primului Război Mondial, Administrația militară își mărește structura apărând noi organe de planificare și formațiuni de aprovizionare și transport astfel:

- Direcția Intendenței, înființată în 1912, ca organ central de servicii;
- la corpurile de armată și divizii servicii administrative, având în subordine Parcuri și Convoaie Administrative și servicii de intendență și sanitare, care aveau ca atribuție pregătirea Trăsurilor de aprovizionare și coloanelor de subzistență, precum și tratarea bolnavilor și răniților;
- la divizii – un Birou servicii (Serviciul armament, muniții și gaze și Serviciul Geniu);
- la fiecare armată – câte un Depozit central și unul mobil înzestrat cu o brutărie de campanie, iar când armata opera departe de calea ferată o coloană de subzistență;
- la fiecare corp de armată – câte un Depozit regional;
- la diviziile de infanterie și cavalerie – câte un depozit;
- la regimente Trenul regimentar și un număr variabil de Trăsuri de aprovizionare;
- în garnizoanele de dislocare a unităților Manutanțe de garnizoană;
- pe perioada mobilizării și dislocării trupelor Depozite pe liniile de marș;

• Trenuri-magazii ce aveau ca sarcină satisfacerea nevoilor de aprovizionare ale oștirii pe timpul operațiilor¹³.

În perioada interbelică apar o serie de controverse privitoare la raportul dintre Administrația militară și Intendența militară.

Îată cum era privit raportul dintre Administrația Militară și Intendența Militară în opinia generală a timpului. „Administrația militară a devenit o știință, care se leagă cu toate celelalte științe cari, întreținând organismul uman și instituțiile oștirii, dau neconținut pas progresului. Este știință, fiindcă e născută din realități, având metode proprii de aplicare și creații. Ea întreține întraga viață a oștirii, intrând sub autoritatea sa administrativă întraga armată, prin urmare și organele intendenței.

Intendența e o specialitate, o ramură a marelui organ administrativ al armatei, destinată a controla, verifica, dar nu a crea faptul administrativ, care cade după legile și doctrina sa norganică în sarcina administrației.

Administrația are un spațiu de activitate mai întins decât intendența. Ea îmbrățișează întreaga întreținere a oștirii pe când intendența numai câteva ramuri ale ei”¹⁴.

În cel de-al Doilea Război Mondial Administrația militară a suferit unele modificări impuse de armonizarea ei cu noile mutații survenite în structura armatei, progresul vremii și realitățile războiului.

În structura organizatorică a administrației la corpurile de armată, comandamente teritoriale, divizii (similare) și unități nu s-au produs modificări structurale.

În timp de război, teritoriul țării se împărțea în zona armatei de operații și în zona interioară.

În zona armatei de operații, constituită din zona operațiilor și zona etapelor, la marile unități operative și tactice (armată, corp de armată, divizie), precum și la comandamentele de etape existau servicii de intendență, carburanți și lubrifianți, cazarmare. Regimentele aveau în organica lor organe de aprovizionare (alimente, carburanți, echipament, financiare, cazarmare, sanitare). Ca formațiuni de servicii subordonate nemijlocit acestor organe existau: depozite de subzistențe, de echipament, brutării de campanie, trenul brutărie*, trenul sanitar, parcuri de vite etc. (la armată); depozite pentru unitățile de corp de armată (la corpul de armată); coloane de subzistențe divizionare, depozite mobile, brutăria de campanie (la divizie); trăsuri

de aprovizionare, trenul regimentar (la regiment); trăsuri de aprovizionare, bucătăria de campanie etc. (la subunități).

În zona etapelor existau depozite mobile, coloane de subzistențe, trenuri-magazii, brutării de campanie, ateliere și alte formațiuni de servicii care făceau legătura între zona operațiilor și zona interioară.

În zona interioară, care cuprindea teritoriul național aflat sub administrația Ministerului Apărării Naționale, funcționau fabricile și uzinele, depozitele militare și alte surse de la care se asigurau cu materiale depozitele din zona etapelor.

Administrația Militară avea să cunoască mai multe modificări structurale datorate modernizării armatei, continuând să existe în structura Armatei Române până după cel de-al Doilea Război Mondial.

Între anii 1945 și 1947, când sub ocupația armatei sovietice a început procesul de transformare a armatei (destructurarea Armatei Regale), Administrația militară avea să-și schimbe denumirea fără însă a-și modifica fundamental structura funcțională. Astfel potrivit Legii nr. 452 din 1 iunie 1946 și a Legii nr. 205 din 1 iulie 1974 din structura Secretariatului general al înzestrării și administrației armatei făceau parte: Direcția superioară a înzestrării cu materiale tehnice; Direcția superioară pentru Administrația armatei, fonduri și aprovizionare cu materiale de intendență; Direcția depozite, ateliere și stabilimente militare; Direcția domenii și construcții militare; Direcția evidență resurse materiale; Direcția sanitar-farmaceutică; Direcția veterinară; Direcția locuințe; Direcția financiară și control¹⁵.

În anul 1947, Administrația armatei s-a transformat în Spatele armatei, iar în anul 1967, Spatele armatei se transformă în Serviciile armatei, având ca sferă de cuprindere activitățile de aprovizionare cu alimente, echipament, carburanți-lubrifianți, asigurare tehnică și materială, financiară, medicală, construcții, cazare, integrând astfel totalitatea activităților desfășurate în scopul asigurării armatei cu cele necesare procesului de pregătire pentru apărarea țării¹⁶.

Abia în anul 1996, Serviciile armatei își schimbă denumirea devenind *Logistica Armatei României*, an în care apare și un regulament în acest sens.

Logistica Militară este definită ca reprezentând „...știința planificării și executării mișcării și

asigurării forțelor; în sensul său cel mai cuprinzător, cuprinzând acele aspecte ale operațiilor militare care se referă la: proiecția și dezvoltarea, achiziția, depozitarea, transportul, distribuția, întreținerea, evacuarea materialelor și scoaterea acestora din uz; transportul personalului; achiziția, construcția, întreținerea, exploatarea clădirilor și scoaterea lor din uz; achiziția sau furnizarea de servicii; sprijinul medical”¹⁷.

Dacă comparăm domeniile funcționale ale logisticii, așa cum sunt ele definite în regulamentul logisticii, cu structura funcțională a Administrației militare observăm că diferențele țin de etapele dezvoltării și modernizării Armatei României și nu de esența lor, care rămâne aceeași.

Iată de ce noi credem că, așa cum am mai afirmat, Logistica de astăzi a Armatei României este continuatoarea Administrației Militare înființată de către Domnul Unirii, colonelul Alexandru Ioan Cuza.

NOTE:

1 *Întreținerea Armatei Române dealungul timpurilor; apărută cu prilejul restabilirii destinului istoric al gospodăriei Oștirii Române și al aniversării a opt-zeci și cinci de ani dela introducerea intendenței în viața noastră militară și națională*, volum comemorativ, Tipografia Marelui Stat Major, București, 1942, p. 482.

2 *Lexiconul militar*, Editura Militară, București, 1972, p. 37.

3 <https://dexonline.ro/definitie/logistica>

4 *Le Petit Larousse*, edition Larousse, 1984, p. 608.

5 Benone Andronic, Bixi-Pompiliu Mocanu, *Sprijinul logistic al grupării de forțe de tip divizie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005, p. 9.

6 Ilie Bădescu, *Revista Sisteme logistice* nr. 3-4/1992, București, p. 18.

7 Antoine-Henry, baron de Jomini, *Precis de l'art de la guerre*, édition définitive Paris, Ch. Tanera, 1855, gustavemar.free.fr/lire_jomoni.htm

8 Benone Andronic, Bixi - Pompiliu Mocanu, *op.cit.*, p. 10.

9 *Ibidem*.

10 Alexandru Ioan Cuza a semnat anterior „Înaltul Ordin de zi nr. 29 din 1 februarie 1861” care reprezintă, cu adevărat, actul de naștere al *Corpului Intendenței Militare*.

11 Dr. Veronica Bondar, *Buletinul Arhivelor Militare Române, Studii/documente*, București, 2015, p. 3, www.arhive.nationala.ro/.../lista

12 *Documente privind istoria României. Războiul*

pentru independență 1877 - 1878, vol. II, Editura Academiei, București, 1986, pp. 229-232.

13 Maior de administrație Anastasie Tomița Răzășul, *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1941, pp. 266 - 272.

14 Maior de administrație Anastasie Tomița Răzășul, *op.cit.* pp. 404 - 406.

15 Existau două astfel de trenuri cu o capacitate de 40.000 de rații de pâine, fiecare, în 24 de ore, procesul de producție având loc în timpul mersului trenului. Datele sunt luate din *Revista intendenței și administrației armatei*, nr. 6-7, iulie 1938, pp. 484 - 498; gl.lt.dr. Traian Dafinescu, col.(r) Ioan Boață, *Serviciile Armatei Române*, Editura Militară, București, 1989, p. 323.

16 *Ibidem*, p. 342.

17 L-1, *Regulamentul logisticii operațiilor întrunite*, București, 2008, art. 1.

BIBLIOGRAFIE

Întreținerea Armatei Române dealungul timpurilor; apărută cu prilejul restabilirii destinului istoric al gospodăriei Oștirii Române și al aniversării a opt-zeci și cinci de ani dela introducerea intendenței în viața noastră militară și națională, volum comemorativ, Tipografia Marelui Stat Major, București, 1942.

Lexiconul militar, Editura Militară, București, 1972.

Le Petit Larousse, edition Larousse, 1984.

Documente privind istoria României. Războiul pentru independență 1877 - 1878, vol. II, Editura Academiei, București, 1986.

Antoine-Henry, baron de Jomini, *Precis de l'art de la guerre*, édition définitive Paris, Ch. Tanera, 1855, gustavemar.free.fr/lire_jomoni.htm

Benone Andronic, Bixi-Pompiliu Mocanu, *Sprijinul logistic al grupării de forțe de tip divizie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Dr. Veronica Bondar, *Buletinul Arhivelor Militare Române, Studii/documente*, București, 2015, www.arhive.nationala.ro/.../lista

Ilie Bădescu, *Revista „Sisteme logistice”* nr. 3-4/1992, București.

<https://dexonline.ro/definitie/logistica>